

COD DEONTOLOGIC RADIO DOBROGEA

CONSIDERENTE PRELABILE

Prezentul cod deontologic se situează în contextul creat de cadrul reglementativ existent, respectiv legea audiovizualului, codul audiovizualului, codul civil, Convenția europeană a drepturilor omului, jurisprudența CEDO.

Aceste reglementări sunt asumate ca reguli de conduită editorială, atât în virtutea caracterului lor de obligație legală, cât și cu convingerea că misiunea de interes public a radiodifuzorilor trebuie să se construiască în materia oferită de comunicarea audiovizuală realizată prin respectarea legii.

NIVEL DE AUTOREGLEMENTARE

Prezentul cod nu dublează reglementările existente, ci le presupune ca elemente externe de referință pentru adiționarea de reguli sau principii suplimentare, care constituie în fapt materia sa. Din acest motiv și pentru a evita incoerența de a reproduce în domeniul autoreglementării prevederi care sunt direct obligatorii prin lege sau legislație secundară și nu pot fi asumate ca facultative, nici chiar cele mai importante dintre reglementările legale nu vor fi regăsite în conținutul său.

PRINCIPII

Prezentul cod valorizează convingerea că obligația respectării legii și a reglementărilor poate coexista fără a intra în contradicție cu nevoia pe care o au radiodifuzorii, producătorii, editorii și redactorii de a utiliza valorile care emerg din experiență, bun simț, repere editoriale și etice, atunci când se confruntă cu provocări editoriale sau când desfășoară rutina activității editoriale obișnuite.

Încrederea publicului și mărturisirea lui Dumnezeu în Sfânta Treime, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, pe temeiul Sfintei Scripturi și al Sfintei Tradiții și participa la viața Bisericii prin aceleași Sfinte Taine, slujbe liturgice și rânduieli canonice sunt valorile pe care le păstrăm ca reper. Acestea pot fi câștigate prin imparțialitate și onestitate și prin garanția că se evită în orice moment inducerea în eroare a publicului sau manipularea lui.

Acuratețea prezentării adevărului nu se poate obține numai prin simpla prezentare a faptelor, ci doar în urma unui efort de a detecta aspectele relevante, de a distinge evidența de prejudecată sau confuzie pentru a beneficia de funcția de incertitudine, și de a descoperi adevărul acolo unde el se află.

Integritatea și independența editorială trebuie păstrată în fața oricăror interese externe, a oricăror presiuni politice sau comerciale și a oricăror interese personale.

Radio Dobrogea nu difuzează materiale în scop comercial, întrucât aparține unui cult religios recunoscut de Statul Român, fiind o activitate non-profit.

Conținutul editorial trebuie să ofere semnificație utilă pentru public, spre atingerea dezideratelor de mai sus.

STANDARDE EDITORIALE

Standardele editoriale trebuie să contribuie la ridicarea nivelului de educație creștină al publicului și nu vor promova practicile editoriale care sacrifică performanța editorială în favoarea compromisului cu soluții editoriale care conduc la coborârea nivelului de civilizație mediatică a publicului.

Nu dorim intrarea în competiție cu alți radiodifuzori, ci promovăm comuniunea mediatică.

PROMOVAREA ÎNȚELEGERII CORECTE A LEGISLAȚIEI

Radiodifuzorii vor acorda atenție, în măsura posibilului, promovării înțelegerii corecte a legislației din domeniul audiovizual sau din alte domenii, cum ar fi cel religios, și pentru eliminarea abuzurilor generate de neclarități legislative sau interpretări eronate ale reglementărilor.

În acest sens se va avea în vedere și responsabilizarea celor implicați în realizarea programelor în sensul evaluării critice a efectelor ce rezultă din difuzarea programelor, atât sub aspect legal cât și sub aspecte nereglementate, dar semnificative în raport cu drepturile și interesele altora.

INFORMAREA CORECTĂ

În măsura în care difuzează în principal sau secundar știri și programe informative, Radio Dobrogea dorește întrunirea condițiilor de furnizare a accesului la un drept fundamental, dreptul publicului la informare (Rezoluția Consiliului Europei 1003/93 referitoare la etica jurnalistică)

Informațiile nu ar trebui să fie tratate ca o marfă, ci ca necesare pentru a satisface un drept fundamental al cetățeanului.

Dat fiind că activitatea radiodifuzorilor din zona programelor informative este una de “intermediere” între informația preexistentă și public, în sensul de furnizare a unui serviciu de informare, aceștia trebuie să asume faptul că și drepturile pe care le dețin în legătură cu libertatea de informare depind de destinatarii acesteia, adică de cetățeni.

Aceasta nu înseamnă însă că programele informative sunt doar un simplu act de răspândire a informațiilor, în timp ce interpretarea acestora ar fi atributul prioritar al publicului. Dimpotrivă, informația conține în sine traseul de la faptă la semnificație, traseu care fără contribuția interpretativă și analitică a mass-media ar rămâne un simplu labirint al confuziilor – cazul zvonurilor, care nu trebuie să constituie o materie primă pentru media, este tipic în acest sens.

In plus „libertatea in domeniul presei include, de asemenea și recurgerea la o anumită doză de exagerare, chiar de provocare” (teză în decizie CEDO). Elementele de retorică constitutive comunicării umane nu pot fi cenzurate tocmai în cazul mass-media audiovizuale.

In sensul valorilor promovate de CEDO, libertatea de exprimare nu se exercită numai pentru a difuza informații sau idei care sunt primite favorabil sau cu indiferență, ci și în cazul celor care șochează, contrariază, sau deranjează, cazuri in care radiodifuzorii se vor asigura că difuzarea este motivată prin rațiuni de interes public.

Informarea corectă include și obligația de a include aspectele cele mai semnificative pentru viața religioasă a societății, inclusiv cele cu relevanță pentru dezvoltarea acesteia în sens pozitiv. Dat fiind că evaluarea unor asemenea caracteristici nu poate fi apanajul unei autorități sau rezultatul unei reglementări, acest principiu rămâne un **“Principiu de relevanță”**, principiu asumat individual de către radiodifuzor și administrat după propria libertate de conștiință și religie a celor care participă la gestionarea lui, în condițiile în care nu se poate impune o instanță care să decidă care anume aspecte sunt sau nu semnificative în sensul menționat.

Respectul adevărului presupune și educarea capacității de a-l discerne și de a-l prezenta astfel încât efectul de informare a publicului să fie maxim.

Se recomandă ca verificarea legalității conținutului editorial să fie integrată acțiunii de determinare a adevărului și creativității editoriale într-un mod care nu poate influența și inhiba această acțiune sau creativitatea mijloacelor de comunicare editorială, în condițiile în care verificarea legalității va fi întotdeauna anterioară difuzării programelor.

Radiodifuzorii vor expune, dacă aleg să facă acest lucru, principiile editoriale deopotrivă pentru a se identifica în fața publicului, dar și pentru a răspunde aspirațiilor sale, ca și pentru a-l educa în sensul familiarizării cu valorile mass-media.

JUDECĂȚILE DE VALOARE / OPINIILE

Deși opiniile sunt în mod necesar subiective și, în consecință, nu pot și nu trebuie să fie supuse criteriilor de corectitudine (după cum s-a exprimat CEDO „judecățile de valoare nu trebuie să fie supuse probei veridicității”), trebuie totuși să existe asigurarea că opiniile sunt exprimate în mod sincer și moral și că ele sunt fondate pe un suport factual credibil și suficient.

Opiniile care iau forma unor comentarii la adresa unor evenimente sau acțiuni referitoare la persoane sau la instituții nu trebuie să încerce să neghe realitatea faptelor sau a datelor.

În exercițiul activității editoriale trebuie să se manifeste atât respectul legitim și reciproc față de orientările ideologice ale editorilor și ale proprietarilor dar și acceptarea faptului că această activitate editorială este limitată de exigente imperative ale legislației în vigoare. Acest lucru este esențial în vederea respectării dreptului fundamental la informare al cetățenilor. (Rez COE 1003/93)

INDEPENDENȚĂ ȘI IMPARȚIALITATE

Independența și imparțialitatea nu înseamnă neutralizarea valorii de adevăr a știrilor prin prezentarea plată și neutralizarea reciprocă a informațiilor și a opiniilor contradictorii. Conținutul editorial va pune în evidență opinia relevantă sau informația de maximă credibilitate, precizând însă caracterul relativ al veridicității, care în unele dintre cazuri, poate fi stabilită numai în instanțele de judecată sau de evaluarea opiniei publice.

Independența și imparțialitatea nu înseamnă a refuza evidența adevărului atunci când el se află cu în mod clar de partea unora dintre cei aflați în dispută, cu excepția cauzelor penale, unde evaluarea aparține exclusiv instanțelor de judecată.

Realizatorii vor fi imparțiali din punct de vedere politic în realizarea programelor.

Conținutul editorial va acorda importanță problemelor religioase reale ale societății și nu va crea false probleme sau nu va obtura atenția publicului cu probleme minore. Totodată se va avea în vedere adresarea pe un public țintă, care poate fi diferențiat pe capacitate de înțelegere, informare și preferințe. Nu se va crea confuzie sau tensiuni între cultele recunoscute oficial de Statul Român, ci se va căuta, pe cât posibil, promovarea dialogului ecumenic și interreligios, pentru atingerea scopului exprimat în Simbolul de credință Ortodox : Una, Sobornicească și Apostolească Biserică.

RESPONSABILITATEA EDITORIALĂ

Responsabilitatea editorială aparține radiodifuzorului în calitatea sa de societate comercială, respectiv structurii de proprietate și conducere care răspunde de acțiunile societății comerciale.

Responsabilitatea editorială se constituie numai în raport cu și este opozabilă numai dispozițiilor legilor audiovizualului și reglementărilor subsecvente ale codului audiovizual. Orice conflict generat de conținutul editorial care nu contravine însă acestor reglementări nu antrenează responsabilitatea editorială a radiodifuzorului (ci responsabilitatea civilă sau comercială, după caz.)

Responsabilitatea editorială se asumă în cadrul exercițiului politicii editoriale, de către conducerea societății.

Politica editorială reprezintă concepția asupra principiilor, regulilor și strategiei după care se structurează producția și/sau difuzarea de conținut editorial, inclusiv punerea ei în practică. Exercițiul ei poate fi delegat managerului, editorilor sau realizatorilor de programe în mod expres, dar fără a transfera și responsabilitatea editorială. Radiodifuzorul poate interveni în activitatea editorială oricând consideră necesar, și în special atunci când delegarea politicii editoriale nu produce efectele prezumate. Instanța care detine dreptul de politică editorială beneficiază, împreună cu realizatorii, de dreptul de confidențialitate a surselor, așa cum este prevăzut de lege.

Radiodifuzorul va stabili cu realizatorii de programe condițiile care se aplică atunci când este utilizat recursul la clauza de conștiință, respectiv la dreptul acestora de a nu acționa împotriva convingerilor proprii, care trebuie acordat fără limite.

Decizia de a face publică sau nu politica editorială aparține autorilor ei, în condițiile în care politica editorială poate să îmbrace aspecte de confidențialitate. Acesta nu face însă mai puțin importantă responsabilitatea editorială.

INTERESUL PUBLIC SI PROTECTIA DREPTURILOR PERSOANEI

Este de interes public atât protejarea drepturilor individului cât și respectarea dreptului lui și al publicului de a fi informat în contextul asigurării pluralismului surselor de informare. Libertatea de exprimare este ea însăși de interes public.

Problemele de interes public sunt în mare parte puse în discuție în legătură cu figurile publice, respectiv persoanele care dețin o funcție publică sau care utilizează resursele publice, sau în sens larg, toți aceia care joacă un rol în viața publică, fie în politică, economie, arte, sfera socială, sport sau în orice alt domeniu, în sensul definiției date de Rezoluția 1165 (1998) a Consiliului Europei. Noțiunea de figură publică nu se restrânge deci la politicieni sau membri ai administrației, ci include personalități din diverse domenii a căror prezență publică stârnește interes.

Dat fiind ca persoanele publice contribuie la stabilirea standardelor sociale atât prin diferențiere cât și prin exemplu, cercul interesului public legitim ar fi prea îngust circumscris dacă s-ar reduce numai la dezbaterile pe marginea reflectării unor comportamente care sunt moral sau legal discutabile și nu ar include și reflectarea normalității comportamentului vieții zilnice, dacă aceasta servește la formarea opiniei publice în chestiuni de interes general sau la dezbateri de interes general. În acest sens și programele de divertisment pot aborda viața privată a persoanelor publice atât cu îndreptățirea dată de aspectele de interes public cât și în sensul că programele de divertisment sunt la fel de bine protejate de dreptul la liberă exprimare. Valoarea de divertisment a conținutului editorial poate constitui o contribuție la formarea valorilor publice și de aceea prezintă interes public.

În cazul persoanelor care acced în mod voluntar în viața publică, acestea nu mai pot invoca dreptul de a rămâne anonimi, imaginea lor devenind într-un anumit grad o proprietate publică la care mass-media poate face apel pentru a întreține dezbateri de interes public și construcția de valori ale vieții cotidiene.

Prezentarea unor astfel de cazuri se va face numai dacă radiodifuzorii vor fi în măsură să demonstreze că expunerea unor aspecte de viață privată, indiferent dacă prejudiciază sau nu imaginea persoanei, reprezintă o contribuție la dezbateri de interes general care consolidează valorile societății contemporane.

În sensul construcției de valori civice, radiodifuzorii pot avea în vedere valorizarea principiilor anti-discriminare în mod pro-activ, prin promovarea de conținut care să conducă la înțelegerea importanței patrimoniului valoric al egalității în drepturi a persoanelor.

Radiodifuzorii vor respecta principiul prezumției de nevinovăție în sensul de a nu califica o persoană ca fiind vinovată de comiterea unei fapte penale sau a unor contravenții înainte ca acest

lucru să fi fost stabilit prin parcugerea tuturor căilor de dezbatere în instanțele de judecată, iar acuzațiile formulate la adresa sa vor fi prezentate ca relative. Aceasta prezumție se aplică însă numai în cazul unor acuzații pentru fapte care pot face obiectul instanțelor de judecată.

În mod corespondent, acuzațiile pentru fapte de altă natură decât cele care pot face obiectul instanțelor de judecată vor fi prezentate ca nefiind purtătoare de alte incriminări decât cele cu sens moral sau etic, care nu pot fi stabilite pe calea instanțelor de judecată.

Respectul pentru demnitatea ființei umane impune reguli speciale prin care să se evite propagarea violenței, urii sociale, discriminării pe motive de rasă, sex, religie, etc.

Totodată, trebuie avute în vedere acțiuni de stimulare a construcției unei percepții active a publicului, prin:

Educarea publicului pentru a înțelege riscurile la care se expune în raport cu emisiunile care conțin violență, ură socială, discriminare.

Alfabetizarea mediatică: înțelegerea modului în care poate fi selectată și asimilată oferta de programe.

Promovarea educațională a deciziei și a mijloacelor necesare pentru a alege calitatea drept criteriu în selectarea emisiunilor.

Promovarea concertată a unor programe și strategii care să inducă publicului reacții valorice active față de oferta de programe.

Se va promova în emisiuni cultura respectului reciproc și a depășirii violenței, a spiritului civic și democratic.

Se va promova în programe educația pentru o lectură critică a imaginii, care să releve mecanismul implicării individului în percepția acesteia.

PREZUMȚIA DE CREATIVITATE

Totuși, este specific pentru o parte din principiile formulate aici că nu pot decât să rămână la nivelul de reper, fiind imposibilă o judecată asupra faptului dacă practica editorială se conformează lor sau nu. Pentru noi este suficient însă ca aceste principii să constituie o preocupare, iar punerea lor în practică să producă o valoare construită conform creativității fiecărui editor. Acesta este principiul „prezumției de creativitate”.